

MAGYAR KURIR

Bétsből, Februárius' 13-dikán 1818.

Nagy Britannia.

A' multt hónapnak 27-dikén a' Parlamentumnak ülését egy Biztosság nyitotta fel. Minekutánna a' Biztos Lordok a' felső házban leültek, és az alsó háznak Orátora igen sok ezen házból való tagokkal együtt megjelent volna, a' Biztos Lordok e' következő foglalatu beszédet adták a' két házoknak által: „Legelő, az azon való sajnálkozás van elő adva, hogy a' Király egészségének állapotja még sem javul; azután pedig ő K. Hertzegségének a' Regens Printznek abbéli meggyőztetése van kifejezve, hogy a' Parlamentum részt vesz a' Printznek egyetlen egy kedves leánya halálán való szomorúságában. A' Gondviselésnek ezen meglátogatásában, bár melly sullyos volt is az: még is azt a' vigasztalást találta a' Printz, hogy azon szívreható bizonyságokból, mellyeket mindenfelé szemlélni lehetett, azt vette észre, hogy közönségesen érzékenyen vették azt. Ezután arra tér a' beszéd, hogy a' külső Hatalmaságokkal, mitsoda lábon áll az Orzágnak öszveköttetése. Erre nézve azt a' kinyilatkoztatást teszi a' Regens Printz, hogy a' legbarátságosabb indulatoknak tsalhatatlan tanubizonyságait, és akaratioknak abbéli egyenes kifejezését vette ő K. Hertzegsége, hogy a' közönséges tsendességet egyátallyában fenntartani igyekeznek. O Kir. Hertzegsége különösen örvend, hogy a' nemzeti boldogság gazdag forrásiba vetett bizodalom nem tsalódott-meg.

A' szorgalom minden ágának feléledése, és a' Status hitelének jelenvaló állapotja eléggé mutatják, hogy az a' félelmes állapot, mellyben a' nemzet egy két szempillantásnyi idejig volt, tsak futó természetü volt. Meg van a' K. Hertzeg tökéletesen győződve, hogy akármiből eredtek azok az eltévedések; de az Orzágnak tsendessége, a' nép jó gondolkozása, és a' tisztviselőknek munkássága által elegendő módon fedezve van minden roszakaró próbatétel ellen. Ezután a' finantziának állapotjára és az adókrateszi mind a' két házat figyelmetessé a' Regens Printz, és azt állítja, hogy a' jövedelemnek fontosabb forrásai mind inkább inkább nevedeknek. Ezután azok az alkudozások tétetnek a' Kamaráknak elébe, mellyeket a' Regens Hertzeg Spanyol Orzággal és Portugalliával a' rabszolgákkal való kereskedésnek eltörlésére kötött, és előadván, hogy mit tselekedett a' kamaráknak e' részben kijelentett kívánságaikra nézve, egyszersmiad arra serkenti azokat, hogy ötet tegyék olyan állapotba, hogy az ebből származó köteleztetéseket tellyesíthesse. Végre a' papi méltóságban lévő személyek és az orzágnak népessége között való nagy külömbözést említi, és különösen ajánlja ezt a' tárgyat mind a' két háznak megfontolásába, ezen Ország' gazdag áldásaira, és arra nézve, hogy valamelly nemzetnek vallásossága és erköltsisége mindég a' legbizonyosabb fundamentomai annak boldogságának.“

Az Angliai Templomokban, mint tudva van, majd szinte olyan bajos, helyet kapni, mint a' Theatrumokban. A' székeket a' gazdagok kibérlik, a' szegényebbek pedig nem fizethetvén igen sok helyeken nem is mehetnek templomba. Nevezetesen *Bathban* azt beszéllik, hogy 15,000 ember nem mehet templomba az említett dolog miatt. Ezen bajnak meg-orvoslása végett ugyan itt, t. i. *Bathban* egy szabad templomot építnek most, mellyben a' székek vagy szabadok vagy pedig oltsók lesznek. Vannak a' kik azzal merik vádolni az Anglusokat, hogy templomokat építnek, valahonnan azokba olyan papokat kerítnek, kiket a' népszerűség, és a' bemenetelt jó drágán fizetik; de nintsen ám ez is nagyítás nélkül.

Spanyol Ország.

Abban a' Kir. Végzésben, mellyel ő Felsége a' Spanyol Király a' rabszolgákkal való kereskedést eltörli, és a' mellyet már mi is közlöttünk, emlékezet van egy e' tárgy felett Spanyolország és N. Britannia között kötött alkudozásról. Ez az alkú még mind eddig közönségessé nem tétetett, hanem most említ a' *Courier* abból némelly tikkelyeket; nevezetesen azokat, mellyek a' pénzbeli kötést illetik. A' 3-dik, 's 4-dik Articulosok azok, mellyek ekképpen szóllanak: 3-dik Tzikkely) A' Britanniai Király ő Felsége kötelezi magát arra, hogy 1818-dik esztendőben Febr. 20-dikán 400,000 font Sterlinget fizet Londonban azoknak a' személyeknek, kiket a' Spanyol Király ő Felsége az említett summának felvételére Londonba küld vagy meghatalmaz. — 4-dik Tzikkely) Ezt a' 400,000 font Sterlingből álló summát úgy kell nézni, mint mind azon vesztésekért való tökéletes kárpótolást, mellyeket a' Spanyol Király ő Felségének jobbágyai a' rabszolgákkal való kereskedésnek eltöröltetése által szenved,

tek, ugymint a' kiknek hajóik e' jelenvaló Alkudozásnak kitserélése előtt elvételtek, külömben is magának a' kereskedésnek megszünése által egy gazdag pénzkeresés forrásától estekel.

Svédzia és Norvégia.

Az Országának 4 Rendjei egyező akarral azt határozták, hogy abban az esetben, ha ő Felsége a' Király és a' Koronaörökös betegek vagy távol lennének, a' Királyi hatalomnak végre hajtását minden Constitutzióhoz szabott jussokkal egyetemben *Oskar* Kir. Hertzegnek adják által. A' Király ő Felsége a' Rendeknek ezen óhajtásokat elfogadta, és helybehagyta. A' több Rendek között a' Papság volt az, a' melly ezen dolgot legelőször megindította.

Ő Kir. Hertzegsége a' Koronaörökös, fia nevében a' fő város olyan szegényeknek számára, kik a' mások könnyörületességekhez még nem folyamodtak, 10,000 Bank tallérokbol álló új esztendeji ajándékot rendelt.

Gothenburghban az ide való Püspök *Dr. Wingard, III. Gustavnak* hajdani kedves embere megholt.

Helvétzia.

A' Helvetziai levelek szerint, Jan. 12-dikén innepelte *Pestalozzi* 73-dik születése' napját. Egész háza népe öszvegyült ezen napon reggeli 8 órakor az imádkozó szalában, és egy ezen alkalmatosságra készített éneknek elénekklésével köszöntötte az öreg atyát. Azokat az egynéhány szavakat, mellyeket ő ekkor mondott, soha az időnek semminémü viszontagságai ki nem fogják gyermekeinek és hallgatóinak szívéből törteni. Minekutánna a' tisztes öreg egy két szóval az ő a' nép nevelése és szegények gyámolítása felett való gondolatit szívreható módon, és atyai érzékenységgel elő adta volna, megin-

dult lélekkel fejtegette-ki Intézetének, halálán túl leendő megmaradásáról való akaratját, remétségét, és óhajtását is. Erre nézve az az 50,000 fr. livrákból álló summa, melly az ő munkáinak eladásából aláírás utján fog gyülni, arra szánódik, hogy mint másra fordíthatatlan summa egy szegények intézetének az ő nevelési tzeljáihoz képest való fundálására bátorságos helyre letétetessék. Meghívta ezen tzelnek előmozdítására ugyan ezen alkalmatossággal az ő régi barátit, és munkálkodó társait *Krüsyt* és *Niederert* is, és *Schmidt*'s *Langet* úgy említette, mint a' kik már vele egyesülve vannak. Ezután minden barátinak ajánlotta unokáját *Pestalozzi Theophilust* mint egy ifju munkálkodó társat. Minekutánna *Pestalozzi* beszédjét végezte volna, melly alatt sok szemek könnyekbe feredtek, *Schmidt* úr az elébbi finantzia' megromlásának okait historia módon előadta. Ennek kifejtegetése után azt nyilatkoztatta-ki, hogy mit szándékozik ő maga, az ujjonnan felállítandó szegényekintézetének fundálására nézvetselekedni, t. i. hogy ő a' maga részéről 6000 *Livrat* szánt a' *Pestalozzitol* nyitott aláírási summához.

Frantzia Ország.

A' Követek Kamarájában Jan. 22-dikén elsőben Gróf *Boisclaireau* egy kevés változtatással majd éppen csak azt beszélte a' mit *de Villele*, azután Gróf *Beugnot* mind a' 3 fő pontjait oltalmazta a' Rekrutázás törvényének, és különösen *de Villele* ellen igen keményen kkkelt. Mitsoda beszéd az, úgymond, hogy a' törvény nem adhat állandóságot, hanem az időről időre hozott rendelések? Lássunk példát reá. Az 1815-diki Aug. 15-dik napján költ rendelés minden 54 esztendő s tiszteknek penziót rendel; az 55 esztendő s tiszteket hát elbotsátják, és

60 esztendő s Generalisokat tesznek - be's a' t. — *Benoist* után, a' ki a' Törvény ellen volt, *de Courvoisier* állott-fel, a' ki hasonlóképpen *de Villele* beszédének ellenmondásokkal telyes voltát mutogatta-meg. Ezután a' *de Villele*vel együtt tartók rángatására megy által. Azon panaszkodnak, úgymond, hogy a' Ministerek a' thronus ellen öszve esküsznek; de miért? azért mert ő velek nem akarnak a' haza ellen öszve esküdni. Hát a' Constitutzió Actájával megegyez-e az, hogy mindég csak a' Ministerek ellen dohogjunk és tusakodjunk?

A' 23-dik Jan. ülésben *Marquis de Causans* a' Törvény ellen beszélt. Nem titkolhatom el álmélkodásomat, úgymond, már egynehány napoktól fogva ugyan azon principiumokat, vélekedéseket, és szólásformáit hallván az orállószékről mondatni, mellyeket abban a' Gyülésben hallottam, melly után olly hirtelen következett a' thronusnak ledülése, XVI. Lajosnak megölettetése, és hazámnak egészen való romlása! Nyughatatlanság foglal el, ha XVIII. Lajos Ministereiben azt a' gondatlanságot a' melly XVI. Lajos Ministeriben volt, azt a' szabad gondolatoknak szeretetét, melly azon romlást okozta, szemlélem. Oh ti boldog idők! mikor még ez az orállószék a' Király eránt való hajlandóság kifejezéseitől ekhózott. Régen elmultatok ti már! Régen? Alig van két esztendeje. Az 1816-diki Sept. 5-dikéről szóló rendelés... A' bal oldalon nagyon zúgtak „rendet tartsunk Uraim!“ ... „Tiszteljük a' Királynak rendeléseit!“ *Elölülő*: maradjon az úr a' dolog mellett, és ne sértegesse a' Kamarát!“ ... — *Royer-Collard*: „halljunk szót!“ Akkor 1792-ben nem ez volt a' seregnek a' neve: királyi, hanem ez: nemzeti; akkor, szintugy mint most csak a' törvénynek való engedelmességet pengették, a' Királynak felsőségét meg-

támogatták, és Királyi népuralkodást tárgyaztak. A' következeseket tudjuk. És még is a' Conscriptiót akarják az urak ismét behozni. Ezután a' régi katonaságnak mint tartaléknak behozását javasolta a' Veteranusok Legióját és a' régibb szolgálát szerént való előmozdulást elvetvén... Tapasztalhatták az Urak miképpen ingadozik egynéhány esztendőktől fogva a' Ministerium; a' most jóvallott Törvény is a' Revolutionnak és Despotismusnak oskolájiba tartozik. Azonban a' Ministerek nagyon biznak magokhoz; éppen úgy beszélnek, mint ama szerensétlen Lajosnak Ministerei, kinek thronusa mindazáltal öszve dült. 1789-ben Jun. 28 dikán a' nemesség egy követség-nél fogva bizonyossá tette Lajost a' veszedelem felől. En is azon követségben voltam. Lajos azzal a' vidámsággal hallgatott-ki bennünket, mellyet a' népébe való bizodalom gerjeszthetett-fel benne; nem vette-be tanácsinkat. A' harmadnapal ezelőtt inneplett gyászinnep megmutatta mi lett annak a' nagy bátorságnak következesé. — Mint ezelőtt 29 esztendővel úgy most is Követ vagyok. Ez a' méltóságom bátorit ennek szabadon való kimondására, hogy a' XVI. Lajos thronusát felforgatott öszveesküvés XVIII-dik Lajosnak thronusát is fenyegeti. Hogy felelnek az urak, ha a' törvényt el nem vetik? — *Dupont de l' Eure* a' törvény mellett volt ezzel a' változtatással: minden ifju embereket, kik a' törvénynek közönségessé tétele előtt megházasodtak, és minden Keresztyén Vallásbeli Felekezetenek ifju Theologusait ki kell a' sorsvonásból venni. A' Kamarák esztendei voksolásának megállítására ezt hozta-fel *Montesquieuból* „ha a' sereg egyszer ki van állitva, tsupán tsak a' Végrehajtó Hatalomtól függjön az. Ha a' Törvényhozó Hatalom nem esztendőről esztendőre, hanem örökre megegyez az adóknak felvételében, félő, ne hogy szabadságát elve-

szesse. Ugyan az az eset, ha nem esztendőről esztendőre, hanem örökre meghatározta a' szárazsági 's vízi katouaságnak mennyiségét, mellyet neki a' végrehajtó hatalomra kell bízni.“ — A' Reservát a' Haza legutolsó reménységének nevezi, és így azt itéli hogy azt tapasztaltt és régi katonából kell formálni, nem pedig rekrutákból. Ezután az Ultráknak ellenző okaikat akarta megtzáfolai. Mit ér, ugymond, az a' Rendelésekkel való igazgatás? Sok magoknakérdemeket szerzett tiszteknek letétele, és másoknak helyekbe való felemelése Frantzia Országot egyik végétől fogva a' másikig bosszúsággal töltötte volna be. XIV. Lajosnak példáját is hijjába emlegetik, mert tudják-meg, hogy ez a' Király a' Parlamentum tagjainak mindenféle ellenkező előterjesztéseket megtiltott. — Gróf *Floirac* a' Monarkhiával ellenkezőnek találta az új törvényt, a' nemzetnek hajdan 3 Rendekre volt osztását ditsérte, és azt a' régi rendelést, melly szerént mindennek tiszté való létekor nemességi patensét elő kellett mutatni, magasztalta. A' verbuálástól semmi jót nem reménylett. Gr. f *Marcelly* ellene, — *Calvet de Medaillan* pedig mellette volt a' törvénynek.

B é t s.

Itt következnek azok a' beszédek, mellyek, a' Gallicziai Rendek' szerentséltető Követségének Fels. Urunk 's Asszonyunk udvarlásán létekor a' mult Jan. 22-dikén elébb ugyan a' Követségnek szószóllója Báró *Hauertől* mind a' két Felséghez, azután pedig ő Felségektől a' Követekhez tartattak.

Ő Felségéhez a' Császárhoz:

Felséges Császár!

„Hat hónapok elfolyása alatt olly szerentsések vagyunk, hogy másodszor közelíthetünk Felségednek felszenteltt személyéhez. Mikor legelőször hazánknak határánál Felségedet alázatos tisztelettel

fogadánk, örvendetes várakozás járt által bennünket. Ma még inkább csak a' Felséged' velünk közlött sok kegyelmeinek háládatos érzése marad számunkra a' kifejezésre. Felséged a' mi szemeink előtt fejtegette-ki ama fő Fejedelmi kötelességeknek azt a' fáradhatatlan beteljesítést, azt a' szíves lebotsátkozást minden rendü és karu alattvalóihoz, azt a' tántorithatatlan igasságszeretetet, melly Felséged uralkodását karakterizálja, és népeinek boldogságát megfundálja. Felségednek atyai érzése indulatunkat, és elménket szinte olly hatalmasan meghatotta, mint Fels. Fejedelmi virtusinak ki nyilatkoztatása. Ezen nemes uton az egész nemzetnek mustra gyanánt szolgált Felséged, és abban egy új szükségét ébresztett-fel, t. i. azt, hogy polgári kötelességeit tellyesítse. F.ged nyilvánóságos, és magános életének minden vonásait még most is egyik nyelv a' másiknak adja hazánkban, és az eleven, 's érzékeny Gallicziabeliek örökre fenntartják szíveikben. Ha mi a' Gallicziai Rendeknek Követei tehát Felségednek házasságára majd szinte legutolján uyujtjuk is be igen alázatos szerentséltető kívánásainkat: azzal a' kedvező körülállással még is dicsőkedhetünk, hogy mi nem előre való jókivánásokat nyujtunk-be F.gednek, hanem mint szemmel látott tanúk mint egy annak a' Virtuosos szövetségnek innepét szentelhetjük, melly F.gedet Fels. életépárjával öszveköti, és csak ez az egy óhajtság marad-fel számunkra, hogy az sokáig tartson. Méltóztasson F.ged Fejedelmi kegyelmét velünk továbbra is éreztetni, mellynek már eddig is olly sok próbájit tapasztaltuk, és még méltóbbakká iparkodunk arra magunkat tenni."

A' Császárné ö Felségéhez:

Felséges Császárné!

Fogadja-el F.séged a' thronuson, annak a' tiszteletos és hajlandóságnak viszonozott kifejezését, mellyet F.ged, kö

zöttünk való mulatásának rövid ideje alatt minden Gallicziaiaknak szívekebelehellett. Az az időszakasz minden szívekbe mély és kitörölhetetlen benyomást hagyott hátra. Büszkék vagyunk benne, hogy mi majd csaknem legmezzszeb, és még is a' legelsők voltunk, kik F.gednek virtusival, és elmebeli fő tulajdonságival közelről megismerkedhettünk, és azokat tsudálhattuk. Mikor tehát mi ma F.gednek házassági életre való lépésére igen alázatos szerentséltető jó kívánásainkat kifejezzük, tisztelettételünknek minden szavát és a' legszívesebb részvételnek minden kinyilatkoztatását millió távollévő polgártársaink szívessen és valósággal érzik. Méltóztasson megegedni F.ged, hogy a' Gallicziai Rendek egy ollyan házassági ajándékot tehessenek-le F.gednek lábaihoz, mellynek betse nem az ajánlott summában, hanem abban a' körülállásban áll, hogy azt a' legelső Országgyűlésén négy száz voksokkal örvendező kiáltások között ajánlották. A' Gallicziai és Lodomeriai Rendek alázatosan esedeznek F.gednek további kegyelmeiért.

Ezekre a' beszédekre igy méltóztattak ö F.gek felelni.

A' Császár ö Felsége.

Gallicziában való mulatásom nekem igen kedves következt szült. Ezen utazásomban a' volt a' tzielom, hogy személyesen lássam ezen Országnek állapotját, és annak szükségéit közelebbről megtudjam, a' már fennálló jót még sellyebb emeljem, a' hol pedig fogyatkozások tünnek szemembe, azokon a' legrövidebb uton segítsek. Várásaim sokképpen betelleyesedtek. Gallicziában egy hív, szorgalmatos népre akadtam, melly minden megjutalmaztató kiformalásra alkalmas; és örömmel vallom-meg azt Galliczia minden Rendeinek, hogy ámbár ök legifjabb gyermekim, mindazáltal azzal a' szeretettel öleltek engemet, mellyhez régibb alattvalóim szoktattak, és minden

tartózkodás nélkül kimondom, már hosszú uralkodásomnak boldogságát, és vigasztalását teszik. Köszönöm a' Rendeknek jókívánásaiknak kifejezését és Cs. kegyelemmel maradok erántok.

Ai Császárné ö Felsége.

Mindég szíves gyönyörűséggel fogok Gallicziában való mulatásomra vissza emlékezni. Szeretetemnek legtellyesebb mértékével veszek ma egy olly Nemzetet körül, melly tulajdon szemeimnek láttára, legnyilvánosabb jeleit adta Fejedelméhez való ragaszkodásának. Köszönöm a' Rendeknek a' nekem ajánlott ajándékot. Legnagyobb betse annak az az érzés, mellyel a' Rendek azt nekem szánták.

* * *

A' szükölködők segéllésére öszve állott Egyesülés' 6. dik számú kerületének némelly tagjai, közelgetvén az az idő, mellyben az idők mostohaságának lassan lassan való enyhülése ezen Jóltévő Társaságnak feloldoztatását maga után vonja, e' következendő kinyilatkoztatást küldötték Nagy Mélt. Gróf Széchényi Ferentz ö Excjának Titoknokja Tit. Pigay Antal úrhoz mint egyszersmind az Egyesülésnek tagjához:

„A' multt esztendei Mártius hónap-tól fogva fennálló, és végéhez közelgető Egyesülés, ahoz a' tzeljához képest, melly szerént a' szükölködőknek segéllését tette-fel egyedül magának, 6. dik számú kerületében is sok vigasztalás nélkül szükölködő háznépeket, és egyes szegényeket nyomoruságokban gyámolított; inségeket enyhítette, és a' sorstól 's az időknek terhétől nyomattattakat ismét felemelte, életet, és megmaradást adott nekik. Ezeknek háládatosságok, és az elvett jó-téteményekre való megemlékezéssek (ha

mindjárt szóval ki nem jelentik is azt) arany betűkkel be van az ö szívekbe, az emberiségnek ezen szent könyvébe írva, és az Égnek áldása jutalmaztatja meg az ö tulajdon édes érzések mellett mind azokat a' nemes emberbarátokat, a' kik akármí úton módon ezen jóltévő munkában részt vettek.

Az alólírttak, kik legjobban meg vannak győződve mind arról a' szíves segítségről, mellyel az Egyesülés fennállásának eddig lefolyt idejéig egyenként minden Tagok a' feltett szent tzelnak előmozdítására nézve voltak, és azt az áldozatot esmerik, mellyet az úr (Tit. Pigay úr) annál fogva tett, hogy mint a' jóltévőségéről igen szélesen esmeretes Nagy Mélt. Gf. Széchényi Ferentz ö Excjának Titoknokja, más egyéb hivatalbeli foglalatosságai mellett, nem tsak a' 6. dik számú Egyesülés osztályának kanzellariai dolgait nagy buzgósággal, és tzelerányossággal vitte, hanem a' jóltévő segedelem' fundusának nevelésére magát elő adott minden alkalmatosságot is igazi szíves részvétellel használta, úgy hogy ha az Urnak jó szíve szerént történhetett volna, tsak egy ügyefogyott is segedelem nélkül nem maradt volna, — mind ezeknél fogva kéntelenítettnek érzéseik kellemetes ösztönének ez által eleget tenni, hogy az úrnak, nemes szivü Férfiú! mind tulajdon magok, mind több felekezeti társaiknak nevében háládatos szívvvel megköszönjék azt a' szíves fáradozást, mellyel a' *Landstrasse*, *Erdberg*, *Rennweg*, és *Weiszgärber* külső városok szegényeinek felsegéllésében emberszerető szívvvel, és a' legnagyobb készséggel munkálkodott. Béts Jan. 31. dikén 1818. (Következnek az aláírások)

Száz forint huszas pénzért, adtak Váltó ezédalában: —
Febr. 10. dikén 297 $\frac{2}{3}$ — 11. dikén 298 $\frac{1}{8}$ — 12. dikén 297 $\frac{3}{4}$ — forintot.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

Magyar Ország.

Högyésről Jan. 23-dikán 1818.

Dr. Blaknak, Északi Hyberniában Londonberry Predikátornak, ki a' M. Kurir' ez idei első darabjában közlött tudósítás szerint a' Foyle vizén lévő fahidrol a' vízbe ugorván maga magát kivégezte, egy szerentsétlen követője találkozott ezen mi vidékünkön, és pedig olyan embertársunknak személyjében, a' ki — mint ama szerentsétlen Anglus, Predikátor, és egyszersmind Esperes is volt! A' Tudósító kötelességének tartja, hogy a' szomorú történetet környúlállásosan leírja, 's az által a' szájjaló emberek' hír-faragó viszkettségének 's az abból mind a' megholtra 's annak szomorú feleire, mind pedig a' Sz. Rendben vele egyrangban volt hivatalbeli társaira háromolható rágalmazásoknak, a' mennyire lehet, jó ideje korán elejét vegye. A' szomorú történet ez:

Néhai Tiszt. Németh István úr, a' Györi és Mosonyi Egyesültt Egyházi Megyebéli Gyülekezeteknek Esperesse 's Kis Pézsi Predikátor, midőn e' hónapnak 12-dik napján itt a' Martzal mellett tőlünk tsak fél fertály órányi távolságra fekvő helységből, Magyar-Gentsről, a' hová maga jószágán folytatott gazdaságának megtekintése végett jött, déllyest mintegy 3 óra tájban haza felé utazott volna, estvélig tsak Martzaltöig mehetett, a' holott a' vendégfogadóba beszálott. Ott a' vatsorálást, házastársával 's most már gyászos özvegyjével együtt, elvégezvén, annak idejében az éjjeli nyugodalomra lefeküdtek; de a' szerentsétlen embertársunk, ki már az elébbi éjjel is a' maga házánál nyughatatlan volt, el nem alhatott. Háromszor ment-ki és ismét vissza a' szobába, 's házastársa mind

annyiszor szollongatta 's kérte, hogy maradjon vesztég 's nyugodjon; de a' szerentsétlen tsak nem maradhatott. Mintegy 11 órakor negyedszer is kiment a' szobából 's az aszszony akkor is észre vette azt; de úgy gondolkodván, hogy már több ízben is kiment és ismét bejött, majd viszont be fog jönni, nem ment ki akkor mindjárt férje után, várván annak ismét leendő visszajövetelét. De minekutánna egy darab ideig azt hijába várta volna, ezen nyughatatlanságba 's gyanakodásba esvén, kiment a' szobából, szollongatta 's kereste férjét: de már sohol nem találtatott. Éjtzakai idő lévén, ekkor a' bővebb nyomozódásnak helye nem lehetett; hanem mihelyt a' vendégfogadós felkelt 's az idő világosodni kezdett, mindjárt nyomozni kezdték az eltűnt szerentsétlent, 's minthogy azon éjjel egy kevés hó is esett, tsak hamar a' lába' nyomaira akadtak. Kiment ő a' Vendégfogadó' udvarából a' Rába felől való kapun, mellyhez a' nevezett folyóvíz tsak egy dobásnyira vagyon, onnan a' Vendégfogadó háta megett lévő Országúton a' Vendégfogadó' sarkánál lévő sorompóig elment, onnan vissza fordult az említett kapuig, onnan ismét a' Sorompóig, 's onnan ismét vissza fordulván elment egyenesen a' Rába' hidjára. A' hidon, a' mint ezt az újonnan esett havon lévő nyomokból látni lehetett, egyik karfa mellett megállott 's azon helyen egy a' zsebjeben volt almát és bitsakot letévén, a' hidrol a' híd mellett lévő jégre kanyarult. Itt a' viz is sebesen folyván 's a' hid is árnyéket tartván, a' Rábanak úgy nevezett hevesse volt 's minthogy a' nyomok odáig látszottak, viszs a' pedig semmi nyomok sem volt, 's azon kívül a' hóval befedett jég' szélén két emberi kéznek nyomai úgy látszottak, mintha valaki

azon hevesből két karjánál fogva akart volna kikapaszzkodni; mind ezen jelekből mit lehetett volna egyebet gondolni, mint azt, hogy a' szerentsétlen azon hevesbe vagy véletlenül bele tsuszamodott, vagy kábulásában, maga sem tudván mit teslekszik — mint ez a' rájött nyavalyájakor sokszor történt véle — maga ereszkedett abba 's talám azután abból kikapaszzkodni akart, de gyenge ereje 's nehéz teste miatt magával nem bírván a' sebesen folyó víz által jég alá elsodortott. Így lett vége ezen szerentsétlen embertársunknak, midőn életének 60-dik esztendejét halála előtt egy hónappal bérekesztette volna. Halálának e' szerentsétlen módja irigyeinek, ellenségeinek 's azoknak, kik mind e' mái napig sem értik jól Jezusnak ama szavait *Ján. 9: 3 sem e' nem vétkezett, sem ennek szülei nem vétkeztenek* — alkalmatosságot ad a' felőle való szeretetlen ítéllettelre 's rágalmazásra; de azok, a' kik sajnálkodásra méltó nyavalyájának nemét tudják, hogy régtől a' Hypochondriában nyomorog, 's abban igen sokszor nagy elméleti zavarodásai voltak, valóban szánakodás' indulatjával teltek-el ezen a' szomorú eseten, meg lévén a' felől győztetve, hogy, ha önként vetette volna is magát a' vízbe, az nem ép elmével való maga elszánásának, hanem azon elméleti bódulásának következése vala, melly sokszor jött rá 's mellynek szokott előjáró postái most is már itt Gentsen is mutogatták magokat. Az igaz hitű keresztyén az ilyen esetekben is nagy Mesterének ahoz a' szép parantsolatjához szabja magát: *ne ítéljetez, és nem ítéltetek; ne kárhoztassatok, és nem kárhoztattatok* — 's így gondolkodik:

Talám sűrű vastag vére Vetett nagy homályt lelkére.

'S nem sűgározhatott rája Az igazság' szent szikrája.

Bélát az Ur ez órában A' jövendők' homályjában,

Talám e' szerentsétlen kár Nagyobb kártól menté meg már!

Itt ágakat szeg a' szélvész, Ott férget tipranak 's elvész

Itt leesik egy kis madár, De ezt az úr mind tudta már!

Lásd a' keresztyéni Halotti énekes könyv' 163. énekét.

* * *

Most esztendeje egy ide való szegény ember Pápára menvén, ott egy Baranya Vármegyei hasonló szegényemberrel ösvetalálkozott 's véle beszélgetésbe ereszkedett, a' kitől midőn a magyar köznépek szokása szerint azt kérdezte volna: *mi újságok vagynak, Sógram, keteknél?* erre a' Baranyai ember ezt az elmés feleletet adta: semmi más újság nints, úgymond, nálunk; mint az, hogy *minden szük, tsak a' nadrág bő!* Ezzel elég világosan elől adta a' tavaly uralkodott kenyérbéli nagy szükséget, melly miatt sok ezereknek megapadván tzombjok, bőv lett a' nadrág. Most pedig tsak esztendő' lejárta után azt mondaná a' Baranyai ember: *minden bőv, tsak a' nadrág szük!* mert mindene van a' magyarnak, kenyere, bora, marhája gyapjúja 's a' t. de ezeket tsak nagy oltsón kell neki vesztegetni 's kevés pénzt lát; a' ruhabéli articulások pedig tsaknem semmit sem oltsódnak — szűken szereshet hát valamint más ruha darabokat, úgy *nadrágot* is!

Veszprém Vármegyében, Ö — nevű faluban a' Balaton mellett egy embernek házánál elszaporodván a' *Tsótány* nevű Insectumok, éjjel marha körömmel füstölték a' házat, hogy azokat eleméssze. A' falusiak megérezvén a' szagot, neki esnek a' szomszéd házoknak 's fél óra alatt 3 háznak fedelét leszaggatták, azt gondolván, hogy a' füstölt háznál tűz akar kigyulladni. Ugyan tsak a' pusztítókat meg is építették a' házokat.